

Ministerie van OCW
Mevrouw J.M. van Bijsterveldt-Vliegenthart
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

Zoetermeer, 27 februari 2012

Betreft: Advies 'Mbo-diploma's: doelmatige basis voor vakmanschap'

Kenmerk: br12-0288lvd/BES_alg

Geachte mevrouw Van Bijsterveldt,

Het doet ons genoegen om u namens het bestuur SBB het advies 'Mbo-diploma's, doelmatige basis voor vakmanschap' aan te bieden. In dit advies schetsen de partners in beroepsonderwijs en bedrijfsleven de kaders voor versterking van de kwalificatiestructuur mbo. Het advies moet leiden tot een duurzame, flexibele en doelmatige basis voor attractief middelbaar beroepsonderwijs waarin vakmanschap voorop staat.

Op uw verzoek heeft SBB onderzocht op welke manier de bestaande knelpunten in de kwalificatiestructuur weggenomen kunnen worden, zodat scholen per 1 augustus 2013 hun opleidingen kunnen aanbieden gebaseerd op heringerichte kwalificatiedossiers.

Overzichtelijkheid en reductie van kwalificatiedossiers

SBB adviseert ten eerste om de kwalificatiestructuur in te richten op basis van werkveldgebieden, beroepsgroepen die veel gemeen hebben. We denken aan een eenduidige clustering op een hoger aggregatieniveau dan veel kwalificatiedossiers nu. Zo wordt de kwalificatiestructuur als geheel overzichtelijker en verwachten wij het aantal verschillende dossiers te verminderen. De onderliggende beroepen blijven herkenbaar voor het bedrijfsleven, maar zijn dat ook voor leerlingen die een beroepsopleiding kiezen. Onderwijsinstellingen kunnen het onderwijs doelmatiger organiseren.

Wat verder zal bijdragen aan overzichtelijkheid is ons advies om kwalificatiedossiers op te bouwen uit drie delen: basis, profiel en keuze (die de vrije ruimte vervangt). De basis van verwante beroepsbeoefening, de gemeenschappelijke vakkennis, vaardigheden en beroepshouding, blijft gedurende lange tijd stabiel. Daarbinnen bevat het diploma verschillende profielen (verbredingen of verdiepingen) en een keuze, gelegitimeerd door de paritaire commissie. Keuzes kunnen bestaande elementen in de kwalificatiestructuur zijn, maar ook nieuw ontwikkeld worden, bijvoorbeeld op basis van innovatie in een sector of economische specialisatie in een regio. Door te diplomeren op het dossier-niveau, met behoud van herkenbare profielen, realiseren we eveneens een reductie in het aantal mbo-diploma's. Reductie is ook mogelijk door de kwalificaties die gedurende lange tijd niet gebruikt worden (momenteel circa 90) te schrappen.

Focus op vakmanschap

Ten derde adviseren wij om kwalificatiedossiers op alle niveaus beter te typeren. Dat kan door vakkennis, vaardigheden en houdingsaspecten met elkaar in balans te brengen in de dossiers. Het belang van integratie van die drie, in de beroepscontext, vinden wij hét winstpunt van de beroepsgerichte kwalificatiestructuur. In de maatschappelijke en politieke discussie is her en der de indruk gewekt dat het mbo geen aandacht heeft voor vakmanschap. Dat beeld willen wij met kracht bestrijden. Mbo leidt op tot degelijk vakmanschap en vormt daarmee de motor van onze economie.

Een vierde en laatste advies heeft betrekking op de omvang van de kwalificatiedossiers. SBB adviseert diploma-eisen terug te brengen tot de essentie. De afgelopen jaren is steeds meer toegevoegd aan de kwalificatiedossiers, onder meer door de aandacht voor generieke vakken. Kwalificatiedossiers moeten een praktische ondersteuning bieden aan docenten, praktijkopleiders en ontwikkelaars van onderwijs- en examenmateriaal. In dossiers moet duidelijk zijn wat de mbo'er moet kennen en kunnen om gediplomeerd te worden. Daartoe worden ook exameneisen opgenomen in het kwalificatiedossier.

Monitoring van ervaringen in pilots

De ambities van beroepsonderwijs en bedrijfsleven, waarvan de kaders zijn verwoord in bijgaand advies, zijn hoog. In zeer korte tijd moeten ze gerealiseerd worden. Voor 1 april worden een format en een toetsingskader uitgewerkt. Stemt u met het SBB-advies in, dan hebben de kenniscentra slechts zes maanden om alle kwalificatiedossiers opnieuw in te richten. Dat betekent niet dat wij kwaliteit uit het oog verliezen. Alle betrokkenen moeten ervaren dat het advies meerwaarde heeft en dat het helpt om de problemen op te lossen waar het mbo-veld nu tegenaan loopt. Draagvlak bij onderwijs en bedrijfsleven is cruciaal.

Voor ons is het traject van de komende maanden een iteratief traject. Er wordt hard gewerkt aan de uitwerking van het advies. In verschillende sectoren starten we pilots om de uitvoerbaarheid en het effect van het advies te onderzoeken. SBB zal het proces in 2012 en daarna nauwgezet monitoren, om waar nodig tijdig bij te kunnen sturen. Voor ons zijn de ervaringen uit de praktijk het allerbelangrijkst.

Wij voegen aan deze procesbeschrijving een belangrijk aandachtspunt toe. SBB zal er alles aan doen om het door u gewenste tijdspad te halen, maar kan dat op voorhand niet garanderen. Het gaat hier om een complex onderwerp met grote impact voor de scholen en de leerbedrijven én met een groot afbreukrisico. Draagvlak bij alle partijen is van essentieel belang. Zorgvuldigheid in deze kan daarom niet groot genoeg zijn. Daarbij komt dat ernstig betwijfeld moet worden of een generieke implementatiedatum van september 2013 sowieso gewenst en haalbaar is voor de scholen.

SBB hoopt met dit advies bij te dragen aan de kabinetsdoelstelling om de kwaliteit van het beroepsonderwijs verder te verhogen. Het mbo is competitief met het algemeen vormend onderwijs en vormt een uitstekende basis voor instroom op de arbeidsmarkt of om verder te leren.

Met vriendelijke groet,

Jan van Zijl
voorzitter

Michaël van Straalen
vicevoorzitter